

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. IX. Expediuntur reliqua ad Contractus spectantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

tum, si nubat, centum vero si Religionem ingrediatur, in tali casu cum non possit praesumi voluntas testatoris, quod velit dare biscentum, etiam si Religionem ingrediatur, putat Sanch. lib. 1. disp. 33. num. 32. cum Molin. contra Bonac. hic, Sylvest., Rebel., & communioem Doctorum sententiam, quod solum illi centum danda sint, si velit ingredi Religionem.

Hinc putat Rebel. apud Bonacin., quod si quis relinquat hereditatem Titio eo pacto, ut si sine filiis decedat, hereditas transeat ad Cajum, Titio in Religionem ingrediente, hereditas transeat ad monasterium, non ad Cajum, eo quod conditio illa videatur rejicienda, quatenus potest a Religione retrahere.

XII. Dubium est primo, an si relinquatur legatum pro Virginibus maritandis, possit hoc dari alicui Virgini in Religionem ingredienti; eo quod spirituale matrimonium cum Christo contrahat, quod praestat matrimonio carnali? Afirmant Molin., & Rebel.; Negat tamen Bonac. hic, & alii apud Sanch. loc. cit., quia mens testatoris observanda est; cum autem loquatur testator de matrimonio, non loquitur nisi de matrimonio carnali.

XIII. Dubium est secundo, An qui sub aliqua conditione celebravit Contractum, possit ante adventum conditionis licite resilire?

Respondeo, ante acceptationem posse resilire, qui liberaliter promisit tam ante, quam post adventum conditionis; & similiter promittens promissione onerosa potest resilire ante repromissionem: At posita acceptatione, vel repromissione, non potest contrahens resilire ante adventum conditionis; quia ex intentione contrahentium oritur talis obligatio: Excipitur solum donatio causa mortis, nam, ut infra dicemus, habet ex dispositione juris hanc tacitam conditionem, Nisi re-

vocetur, ut advertit Bonac. punct. 4. XIV. Dico ultimo, Conditiones necessariae, verbi gratia, si cras sol oriatur, non suspendunt obligationem ortam a Contractu usque ad eventum conditionis, sed statim obligatio con-surgit, nisi expresse contrahentes dicant nolle se obligare ante conditionis eventum. Ita communiter. Ratio est, quia conditio necessaria habetur pro impleta; Unde fit, quod contrahentes matrimonium sub conditione necessaria, possint statim illud consummare ante eventum conditionis; cum jam sit ratum; secus vero, si fiat sub conditione contingenti.

ARTICULUS IX.

Expediuntur reliqua ad Contractus spectantia.

- I. *Contractus per Procuratorem validus est, quamvis Procura sit revocata, si non sit intimata; Non tamen matrimonium, nec Sponsalia, nec Verum, nec Contractus in praedictum tertii, & similes. Mortuo Principali Contractus per Procuratorem celebrati sunt irriti, etiam si id ignoret Procurator, si res sit integra, & non pertineat ad causas pias.*
- II. *Si quis per Nuncium, aut Epistolam mittat aliquid donandum, & interim dominus moriatur, donatio est nulla.*
- III. *Pariter est nulla emptio, si quis mandet per Nuncium aliquid emi, & ante emptionem revocetur mandatum. Sed est validus Contractus, si fiat ab Instigatore, qui interim revocetur, si non proponatur publice talis revocatio.*
- IV. *Evincere est auferre rem de manu emptoris, eo quod non pertineat ad venditorem, & tunc emptor habet jus adversus venditorem, ut servetur indemnitas.*

V. In omnibus Contractibus onerosis, præterquam in nonnullis casibus, datur obligatio de evictione, non tamen in Contractibus lucrativis, secluse pacto, & culpa contrahentis.

VI. Contractus, qui est invalidus, per hoc, quod alter fidei, aut per metum consenserit, probabilius per verum, ac liberum ejusdem consensum internum ratificatur, quin requiratur novus consensus utriusque. Contractus vero irritus propter dolum dantem causam Contractui, aut propter impedimentum dirimens, requirit novum utriusque consensum, postquam veritas innotuerit.

VII. Probabilius idem dicendum in matrimonio propter aliquod impedimentum invalido; debet enim illud innotescere utrique parti, antequam revalidetur matrimonium. Sed quid in casu urgentissima necessitatis ad scandalum vitandum?

I. **Q**uaritur primo, Quandonam sit validus Contractus per Procuratorem celebratus?

Respondeo, & dico primo, si Contractus per Procuratorem celebretur, validus est, & ad illum Principalis obligatur, etiamsi procuram ante revocaverit, modo non sit prius intimata; Unde debitor, qui tali Procuratori solvit, liber est ab iterum solvendo, ex leg. Si mandatum, ff. Mandati apud Trull. dub. 10.

Dico secundo; Gesta per Procuratorem mortuo principali nulla sunt, etiamsi Procurator mortem ignorarit, dummodo res sit integra, & non pertineat ad causas pias. Ratio est, quia solum in causis piis mandatum non expirat morte mandantis, quando res est integra; nam si ante mortem res cepta sit, etiam post mortem valet gestum, quia acquisitum est jus per inceptionem; Verum tamen est, quod

Procurator, si quod damnum patitur sine culpa sua, poterit illud repetere a Principali.

Dico tertio; Matrimonium per Procuratorem celebratum est irritum, & sit revocatus Procurator, etiamsi revocatio non sit illi notificata, ut communiter Doctores docent; Et ratio est, quia Respublica non potest in hoc Contractu consensus defectum supplere. Et idem dicendum in similibus Contractibus, puta in Sponsalibus, in Cognatione spiritali per Procuratorem contrahenda, in Voto per Procuratorem emisso, in Excommunicatione per alium lata, in actibus, & Contractibus, in quibus agitur de præjudicio tertii; Hinc si revocetur Procurator ad Beneficium acceptandum, vel ad agendum in judicio, nulla est acceptatio Beneficii, vel sententia pro eo lata; Et idem dicas de aliis casibus adductis a Pontio cap. 13.

II. Hinc sequitur primo, quod si quis per Nuncium, vel Epistolam mittat aliquid donandum, verbi gratia, Titio, & antequam Nuncius, vel Epistola perveniat, moriatur dominus, donatio ipso jure est irrita, ex leg. 2., ff. de Donationibus.

III. Sequitur secundo, quod si Petrus per Nuncium mandet emi, verbi gratia, frumentum, & ante emptionem revocet mandatum, sit pariter emptio nulla; Principalis tamen tenetur ad omne damnum, quod inde pateretur venditor, si verbi gratia, non reperiret amplius similes emptores; Et ratio est, quia tale damnum subit ex inconstantia Principalis, ut notat Filiuc. apud Trull. dub. 10.: Contra vero si institor faciat aliquem Contractum, & interim revocetur institor, Contractus est validus, si non sit publice proposita revocatio, ex leg. Quicumque, ff. de Institore. Ratio est, quia publice proponitur institor, & publice debet revocari. Est autem Institor, qui

qui instat alicui negotio, cui prapofitus est, verbi gratia, vineis vendendis, frumento emendo; Sicut etiam is, cui dantur vestes circumferendæ, & vendendæ; qui autem eas proponit, dicitur Exercitor.

IV. Quaritur secundo, Quid importet obligatio, quæ dicitur ad evictionem?

Respondeo, evictionem esse ablationem rei emptæ, vel alio Contractu habitæ per sententiam iudicis; unde evincere est auferre rem de manu emptoris, propterea quod alius probet rem esse suam, & ad se, non ad venditorem pertinere. Teneri itaque venditorem de evictione est teneri venditorem procurare, ut emptor legitime habeat rem venditam, vel ut servetur indemnis, si ab alio res illa in iudicio evincatur; Unde fit, quod emptor, quando res emptæ sibi evincitur, seu tollitur, habeat jus ad recuperandum pretium simul cum expensis a venditore.

V. Habetur autem obligatio de evictione in omnibus Contractibus onerosis, ex leg. *Libera*, ff. de *Sententia interlocutoria*; Primo itaque in venditione. Secundo, in permutatione. Tertio, in divisione hæreditatis; quando enim hæreditas dividitur inter plures, & id, quod unus accipit, evincitur, alii hæredes tenentur huic de evictione: Et eadem est ratio, quando res communis pluribus dividitur inter illos. Quarto, in promissione dotis Genero. Quinto, in Emphyteusi, Censu, Locatione, & similibus Contractibus onerosis. In Contractibus vero lucrativis, secluso pacto, & culpa contrahentis, non habet locum evictio.

Notandum tamen, quod non teneatur de evictione venditor, vel qui aliter rem alienavit, Primo, si motu litte emptori, id non denunciatur ab emptore venditori, ut possit rem illam defendere. Secundo, si in Contractu

expressum fuit, quod non teneatur de evictione. Tertio, quando sententia est aperte injusta; quia perinde est ac si res furto ablata esset. Quarto, quando emptor culpa sua amisit rei emptæ possessionem.

VI. Quaritur tertio, Quomodo ratificari debet Contractus, qui fuit invalidus?

Respondeo, & dico primo: Si Contractus fuit invalidus, eo quod fide, vel per metum alter consenserit, probabilius est nihil aliud requiri, nisi consensum internum liberum ejus, qui fide, vel per metum consentit. Ita communius cum Less. cap. 17. dub. 11. contra Sanch. lib. 2. disput. 32. requirentem novum consensum utriusque. Ratio Conclusionis est, quia in tali casu nihil defuit præter consensum liberum internum unius contrahentis; ergo si is habeatur, Contractus erit validus.

Dico secundo: Quando Contractus fuit invalidus ex eo quod dolus dederit illi causam, tunc deceptus non censetur illum ratificare, nisi veritate detecta iterum exterius consentiat. Ratio est, quia quandiu veritas ignoratur, consensus non est liber: Et idem dicitur, si tempore Contractus suberat aliquod impedimentum irritans; ut communiter docent in Contractu matrimonii, & in Professione Religiosa; si enim impedimentum irritans non innotescat, novus consensus est repetitio antiqui invalidi, & sic Contractus est invalidus. Quare requiritur, ut postquam innotuerit impedimentum occultum esse sublatum, iterum consentiant contrahentes saltem exercite, videlicet cognoscendo se affectu maritali, &c.; Et eodem modo in donationibus, & aliis Contractibus dolo factis; detecto enim errore, si donans non contradicit, cum facile possit, censetur exercite ratificare donationem.

VII.

VII. Difficultas est in matrimonio, quando fuit irritum ob aliquod impedimentum, num debeat eo sublato innotescere utrique conjugii, ut uterque de novo contrahat? Multi apud Less. loc. cit., Sanch. lib. 7. disp. 36. docent, satis esse, quod innotescat tantum alteri parti, verbi gratia uxori, quæ erat conscia talis impedimenti, & ista inducat maritum ad iterum contrahendum, casu quo primus Contractus fuisset invalidus; Communior tamen, & probabilior sententia docet,

debere utrique innotescere invaliditatem primi Contractus, ut valide possint iterum contrahere. In casu tamen gravissimæ necessitatis licitum est uti priore sententia, quando scilicet facile est, ut alter, cui de novo impedimentum innotescit, nolit matrimonium revalidare, & inde oriantur odia, rixæ, homicidia, liberorum velut illegitimorum desertio, necnon uxoris tanquam concubinæ infamia. Atque hæc de Contractibus in genere dixisse sit satis.

Q U Æ S T I O II.

De Emptione, & Venditione.

Absoluta disputatione de Contractibus in genere, descendimus ordinata methodo ad disputandum de singulis principalioribus in specie. Et primo quidem de Emptione, & Venditione, quæ in usu frequentissima sunt, & subjacent plurimis difficultatibus. Quæremus autem primo, Quid sit Emptio, & Venditio? Secundo, Quænam res emi, vel vendi possint? Tertio, Quodnam sit pretium justum rerum vendibilium? Quarto, An monopolia, & negotiatio sint illicita? Quinto, An debeat venditor aperire vitia rei vendendæ? Sexto, Ad quem spectent fructus rei venditæ? Septimo, Cui res vendita pereat, si perit ante traditionem?

ARTICULUS I.

Quid sit Emptio, & Venditio?

- I. Emptio est Pactio pretii pro merce; Sicut Venditio est Pactio mercis pro pretio. Quid venit nomine mercis? Traditio rei, aut pretii non requiritur ad Contractum perficiendum, sed ad transferendum dominium.
- II. Tributum, seu laudemium debetur Gabellario, seu domino, qui erat tempore Contractus, non illi, qui est tempore traditionis. Quid si Contractus exigat ratihabitionem?
- III. Si pro merce datur pretium simul, Pars IV.

& alia res, Contractus dicendus erit venditionis, si pretium excedat talem rem, ut proinde gabella debeatur; secus vero erit permutationis. Quid si res non excedat valorem pretii, quod cum illa datur?

- IV. Non est Emptio, sed locatio, & conductio, quando Artifex ponit solas operas, & non materiam; Secus vero si materiam simul, & operas ponat, & in hoc casu gabella erit solvenda.
- V. Non tamen si Artifex materiam simul, & operas ponat edificando domum in fundo meo.

I. **D**efinitur Emptio, quod sit Pactio pretii pro merce; sicut e-

E con-